

การจับปลาใน
ลำน้ำที่กำลังเชี่ยวไหล
มีหลากหลายวิธี บาง
คนอาจรวมกลุ่มกันไป
ทอดแห บางคนอาจ
ตกเบ็ด แล้วแต่ความ

✓ ห้างจับคนล้านนา

ชะงากการทำให้หนังตักปลากลางลำน้ำ

สามารถ และความสะอาด ความพร้อมของแต่ละคนแค่สำหรับพออุ้ยคำ
ชอบการทำงานร้านน้ำจับไปตกจับปลากลางลำน้ำ

พวกเราหลายๆ คน อาจผ่านประสบการณ์ในการหาปลาตาม
แม่น้ำลำห้วย แม้บางคนไม่เคยจับปลากับเขาชาวบ้านแต่คงเคยเห็นห้าง
จับปลากลางลำน้ำ บางคนอาจนึกสงสัยว่า ใครไปสร้างกระต๊อบอยู่กลาง
ลำน้ำอย่างนั้น ดูแล้วน่ากลัวจังคำถาม ความสงสัยเหล่านี้จะหายไป
หากได้พบกับพออุ้ยผู้เป็นเจ้าของห้างจับ ดังท่านเล่าว่า “เวลาน้ำทรงตัว
คือไม่ขึ้นลงเพิ่มหรือลดระดับเจ็งบอง พออุ้ยจะตัดไม้ไผ่มาทำ เป็นหลัก
เล็กๆ นับเป็นร้อยเป็นพันอัน ทำการปักห่างกันประมาณนิ้วมือ เป็น
แถวแนวยาวกันขวางลำน้ำ ทั้งช่วงไว้ประมาณหนึ่งวาเพื่อทำห้างดักจับ”

การทำห้างดักจับ ต้องหาไม้ไผ่ขางหรือไม้ไผ่สีสุกลำไค เตรียม
ตัดให้ยาวเท่าๆ กัน อันละประมาณสองวาจำนวนสี่ต้น เสียมโคนเสาให้
แหลม แล้ววัดโคนเสาขึ้นมากะให้พันระดับน้ำประมาณหนึ่งเมตร กะให้
ปักเสาต้องพันผิวน้ำ ทำการเจาะรูเพื่อเป็นที่สอดคาน ทั้งเสาสี่ต้น นำเสา
ที่เจาะรูไปปักที่ริมช่องไม้หลักที่วางเว้นไว้โดยให้สองเสาด้านหน้าใกล้ชิด

✪ ห้างจับที่ดักจับปลากลางลำน้ำไหล.

กับปากช่องว่างมากที่สุด หลังจากนั้นนำเสาที่เหลือมาปักห่างจากเสา
แรกราวหนึ่งเมตร ให้เกิดรูสี่เหลี่ยมโดยมีเสาสี่ต้นเป็นหลักปักตามมุม
นำไม้คานสอดตามรูที่เจาะไว้แล้ว ทำการผูกมัดให้คานเชื่อมกับเสาทั้งสี่
ต้น หลังจากนั้นนำไม้คานมาผูกมัดกับคานชุดแรกจะเป็นช่องห่างกันราว
หนึ่งศอก จนเต็มพื้นที่ในช่องเสาเมื่อได้คานตามที่ต้องการแล้ว นำไม้
ฟากซึ่งทำจากไม้ไผ่สับให้แตกแผ่ออกเป็นแผ่น เหลลละละตาข้อปล้อง
ให้เรียบ นำฟากดังกล่าวมาปูพื้นทำเป็นที่นั่งบนห้างจับ ส่วนด้านข้างให้นำ
เอาแผ่นหญ้าคา หรือแผ่นใบคอง มาทำเป็นแผงเพื่อใช้กันด้านข้างซ้าย
และขวา ส่วนด้านหลังบางคนใช้ไม้ไผ่สานเป็นแผ่นหนาป้องกันลม และ
ใช้เป็นที่ย่อยข้อไม้ปลา ส่วนด้านหลังคานต้องนำไม้ไผ่มาทำกลอนสาม
สี่อันวางแนวยาวตามห้องโดยให้ด้านหน้าสูงกว่าด้านหลัง เมื่อวางไม้
กลอนแล้วนำแผงใบคอง หรือแผ่นหญ้าคาตามวงหลังคานกันฝน กันแดด
ขณะที่นั่งบนห้างจับ

พออุ้ยบุญคำสอนว่า “เมื่อทำห้างเสร็จแล้วให้นำไม้หลักเล็กๆ หรือ
ที่เรียกกันว่า ไม้แฉ่ปักเป็นแนวขวางช่องด้านหน้าห้างจับอีกครั้งเพื่อ
กันฝูงปลาออกคลองไปขณะที่ไม่อยู่จับ”

เมื่อได้ห้างดักจับแล้วต้องทำสะพานอย่างง่ายๆ โดยใช้ไม้ไผ่ลำ
เดียวมาพาดวางบนไม้เสาหลักที่ปักไว้กันเป็นคู่ห่างกันราววาเศษๆ
เพื่อให้เป็นที่เดินไปสู่ห้างดักจับ หลังจากนั้นทำราวด้านบนอีกครั้ง

การอยู่ หรือการดักจับ พออุ้ยบุญคำบอกว่า “ให้ถอดหลักที่
ปักอยู่ในช่องปากเสาคู่หน้าออกให้หมด นำตัวจับหรือโพงพาง วางลง
ขวาให้เต็มเมื่อปลาผ่านเข้าไปในตัวจับ จะกระตุ้งหรือชนผืนจับ จะ
รู้สึกกระตุกที่ปลายนิ้วมือของเราขณะที่ถือคันจับอยู่ เมื่อกะว่าปลา เข้า
จับดีแล้วให้รีบยกปากจับขึ้น พยายามให้ปากจับด้านล่างพื้นผิวน้ำขึ้น
มาให้เร็วที่สุดเท่าที่ จะทำได้ หากไม่แล้วปลาตัวใดจะกระโดดออกมา
บางครั้งอาจกระโดดถูกตัวคนที่กำลังยกจับก็เคยมี”

ห้างจับนอกจากจะใช้เป็นที่ดักจับปลา กลางลำน้ำแล้ว ผู้คน
สมัยก่อน หากอากาศร้อน อบอ้าวจะพาดตัวเองมานอนตากลมบนห้างจับ
รับลมเย็นๆ จากสายน้ำ อากาศบริสุทธิ์ที่ทำได้ยากจากบนบก

เมื่อเวลาล่วงเลย ไปเข้าสู่หน้าฝน เจ้าของต้องรีบรื้อห้างจับ
ขึ้นมาจากห้องน้ำ เพื่อ ป้องกัน การที่ถูกน้ำพัดพาเกิดความเสียหาย
และเก็บวัสดุไว้สร้างห้างจับต่อไปในปีหน้า

แหล่งข้อมูล สัมภาษณ์เจ้าของห้างจับอายุ 75 ปี จำนวน 1
คน

ภาพห้างจับกลางน้ำปิง บ้านท่าเคื่อ ค.สันผีเสื้อ อ.เมือง
จ.เชียงใหม่.

โดย นิคม พรหมมาเทพย์